

Висновки та напрямки подальших досліджень з даної проблеми. Стратегія економічного розвитку є тим інструментом, за допомогою якого можна вирішати фінансові, стратегічні завдання підприємств. Сучасна стратегія розвитку вітчизняних підприємств, має орієнтуватися на здорову конкурентну позицію в масштабах ринку, що забезпечить максимальну прибутковість та економічну стабільність. Подальші дослідження будуть присвячені пошуку засобів здійснити довгострокового прогнозування з метою вдосконалювання фінансової стратегії підприємства.

Джерела та література:

1. Соціально-економічне становище Автономної Республіки Крим за 2012 рік // електроний ресурс. – режим доступу : <http://www.sf.ukrstat.gov.ua>
2. Фінанси підприємств: Підручник / Під ред. А. М.Поддєрьогіна. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2011. – 384с.
3. Фінансовий аналіз: Навч. посібник / Під ред. О. О. Шеремет – К. : КНЕУ, 2009. – 196с.
4. Грачев А. Учет внутренней структуры капитала / Грачев А. / Финансовый менеджмент. – 2010. – №1.
5. Литвин М. И. Применение матричных балансов для оценки финансового состояния / М. И. Литвин // Финансы. – 2010. – №3. – С.81– 88.

Думенко І.В.

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У ВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ

Анотація. В статті наведено основні недоліки охорони праці та безпеки життєдіяльності виробничої сфери, наведено основні принципи вирішення даних проблем та розроблено концептуальну модель управління безпекою життєдіяльності для виробничої сфери.

Аннотация. В статье наведены основные недостатки охраны труда и безопасности жизнедеятельности производственной сферы, наведены основные принципы решения данных проблем, а также разработана концептуальную модель управления безопасностью жизнедеятельности для производственной сферы.

Summary. The paper Sight major shortcomings health and life safety of the production sphere, point principles to address these challenges, and to develop a conceptual model of security management for the manufacturing of life.

Постановка проблеми. В структурі системи безпеки життєдіяльності однією з визначальних її складових є підсистема, яка визначає охорону та безпеку праці на виробництві. При вирішенні питань управління цією підсистемою визначаються пріоритетні напрямки удосконалення працезахоронної діяльності, розробки ефективних механізмів регулювання, підвищення результативності контрольно-наглядової діяльності на всіх рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як зазначають О. Амоша, О. Новікова, В. Крот, через незадовільний стан умов і охорони праці, права та гарантії працівників на збереження їх життя і здоров'я, що закріплені законодавством України, у багатьох випадках порушуються [1].

Слід відмітити нову редакцію Закону України „Про охорону праці” [3, 7], Концепцію управління охороною праці [8, 11], створення Держнаглядохоронпраці та його теруправлінь, розробку і реалізацію програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, розвиток виробництва засобів індивідуального захисту працюючих, вивільнення жінок з виробництв, пов'язаних з важкою працею та шкідливими умовами, а також обмеження використання їх праці у нічний час, навчання та підвищення рівня знань працівників, населення України з питань охорони праці; створення Національного науково-дослідного інституту охорони праці; встановлення контролю за проходженням навчання і перевіркою знань з питань охорони праці керівниками та посадовими особами підприємств, затвердження переліку найбільш небезпечних виробництв та об'єктів, в яких здійснюється безпосередній інспекторський контроль; створення Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення, а на рівні регіонів – обласних та районних рад з питань безпечної життєдіяльності населення [13, 14] і т. ін.

Практика підприємств та результати наукових досліджень підтверджують, що питання охорони та безпеки праці на виробництві необхідно вирішувати на основі діючих законодавчих та нормативних актів, на єдиній методологічній основі і методичній базі. Тому у ході реалізації зазначених вище законів, заходів, програм був знижений рівень виробничого травматизму, в тому числі пов'язаного з смертністю працівників (рис. 1).

Травмовано

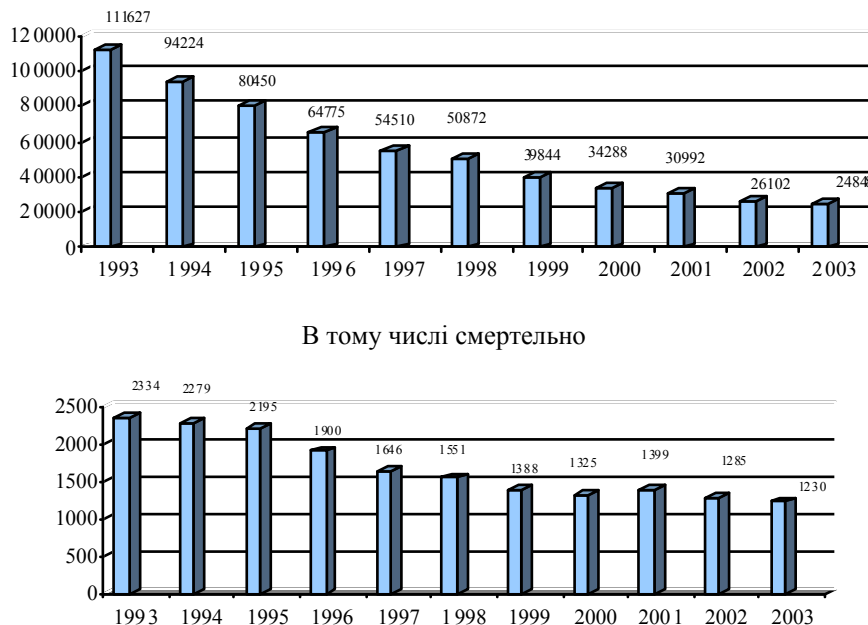

Рис. 1. Динаміка виробничого травматизму в Україні в 1993-2003 роках [12, 15, 16].

Виділення невирішеної частини загальної проблеми. Проте, незважаючи на зменшення кількості нещасних випадків, залишається високим рівень травматизму в агропромисловому комплексі (загинуло 276 осіб), вугільній галузі, де загинуло 217 осіб, на транспорті (загинуло 130 осіб), соціально-культурній сфері та торгівлі (загинуло 129 осіб), будівництві (загинуло 113 осіб) [12].

Динаміка виявлених професійних захворювань також стабільно висока. Так, за даними лабораторії епідеміологічних досліджень Інституту медицини праці АМН України, кількість вперше зареєстрованих випадків профзахворювань у 2002 р. зросла порівняно з 2001 р. з 4043 до 7153, тобто в 1,75 разу. У 2003 р. такі хвороби виявлені вже у 7232 працівників, умови праці яких не відповідали гігієнічним вимогам [6]. За останні два роки інвалідність внаслідок професійних захворювань зросла в два рази і на сьогодні становить 53% від загальної кількості осіб, які мають професійні захворювання.

В порівнянні з іншими країнами показники травматизму в Україні залишаються високими. Так, в Україні абсолютна кількість смертельних травм більше, ніж у ФРН – в 1,4 разу, Англії – у 2 рази, Франції – 1,6 разу, Чехії – 4,4 разу, Швеції – 2,4 разу, Італії – 2,5 разу [10].

Основними причинами аварій та травмування працівників були незадовільна організація робочих місць та трудового процесу; недотримання вимог безпечного виконання робіт; суттєві недоліки у проведенні навчання безпечним методам праці; недостатнє забезпечення працівників засобами індивідуального та колективного захисту; несвоєчасне оновлення, ремонт і реконструкція основних виробничих фондів.

На рівень виробничого травматизму суттєво впливає і той факт, що останнім часом до управління багатьма підприємствами прийшли керівники, які мають схильність до підприємництва, але не розуміють і не знають проблем, пов'язаних з забезпеченням охорони та безпеки праці. Тому безпечне ведення робіт, що є складовою частиною всіх технологічних процесів, не знаходить підтримки у більшості керівників підприємств, які не вбачають у цьому економічної вигоди, і заходи спрямовані на поліпшення охорони та безпеки праці продовжують фінансувати за залишковим принципом. Відбувається скорочення або повна ліквідація служб охорони праці, насамперед у малому бізнесі та підприємницьких структурах недержавної форми власності.

Викладення основного матеріалу досліджень. Одним з найважливіших завдань, слід вважати роботу щодо забезпечення реалізації законодавчої бази. Мова йде про Закони України "Про охорону праці" (нова редакція) [3], "Про об'єкти підвищеної небезпеки" [4] та ін., реалізація яких повинна надати можливість значного розширення правового поля діяльності наглядових органів, керівників та фахівців з охорони праці всіх форм власності.

Оцінка респондентами означеної ситуації явно незадовільна. Так, 19,7% респондентів констатують відсутність інформаційно-методичного забезпечення на підприємствах, 72,7% – характеризують її як недостатню при існуючих вимогах до охорони праці в сучасних умовах. При цьому найбільше таких відповідей надійшло від респондентів з підприємств недержавної форми власності. Серед керівників найбільш занепокоєні недостатнім розвитком інформаційно-методичного забезпечення практичної діяльності у сфері охорони і безпеки праці головні інженери (77,8%), лінійні керівники (66,7%), перші керівники (64,7%). Це стверджують також 87,5% інженерів, 76,5% спеціалістів з охорони праці.

Перелічені вище недоліки, відмічені респондентами, призвели до того, що на підприємствах і організаціях області спостерігається масове послаблення трудової та технологічної дисципліни, елементарне ігнорування вимог техніки безпеки як власниками підприємств, так і самими робітниками.

Надто незадовільна ситуація з охороною праці складається на підприємствах недержавних форм власності, тобто тих новоутворень, де немає ані традицій, ані кадрів з охорони та безпеки праці. Однак, треба зазначити, що головною передумовою позитивного результату у здійсненні політики забезпечення вимог охорони та безпеки праці на підприємстві є провідна роль керівника (роботодавця, власника) щодо дотримання всіма працівниками норм законодавства про охорону праці та їхніх особистих прагнень виконувати їх настільки, наскільки це можливо в умовах конкретного підприємства (якість організації працезахоронної діяльності).

На відміну від існуючої системи управління охороною та безпекою праці, яка побудована за принципом відхилення від норми, а регулюючий вплив носить наслідковий характер (рис. 2), автором запропоновано перспективну систему управління охороною та безпекою праці (рис. 3).

Рис. 2. Існуюча система управління охороною та безпекою праці на виробництві.

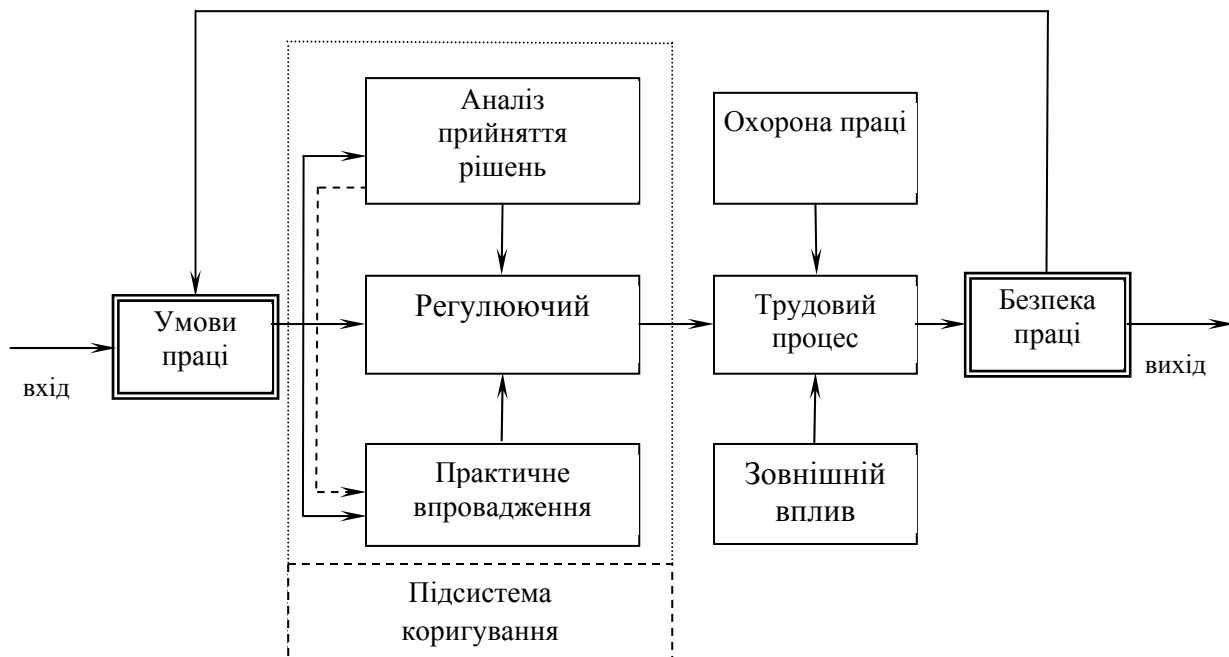

Рис. 3. Перспективна система управління охороною та безпекою праці на виробництві.

Порівнюючи складові, наведені на рис. 2 і 3, можна дійти висновку, що у першому випадку працівник (людина) є пасивним елементом у забезпеченні власної безпеки в процесі праці (залежить від стану її організації та охорони). У другому випадку працівник стає активним елементом, тобто охорона та безпека його праці залежить виключно від власних дій і поведінки при виконанні трудового процесу.

В контексті викладеного матеріалу та ряду інших робіт [1, 9, 17], запропоновано концептуальну модель охорони та безпеки праці на виробництві в системі управління безпекою життєдіяльності, в якій визначено мету, об'єкти, суб'єкти та основні напрями виникнення загроз (рис. 4).

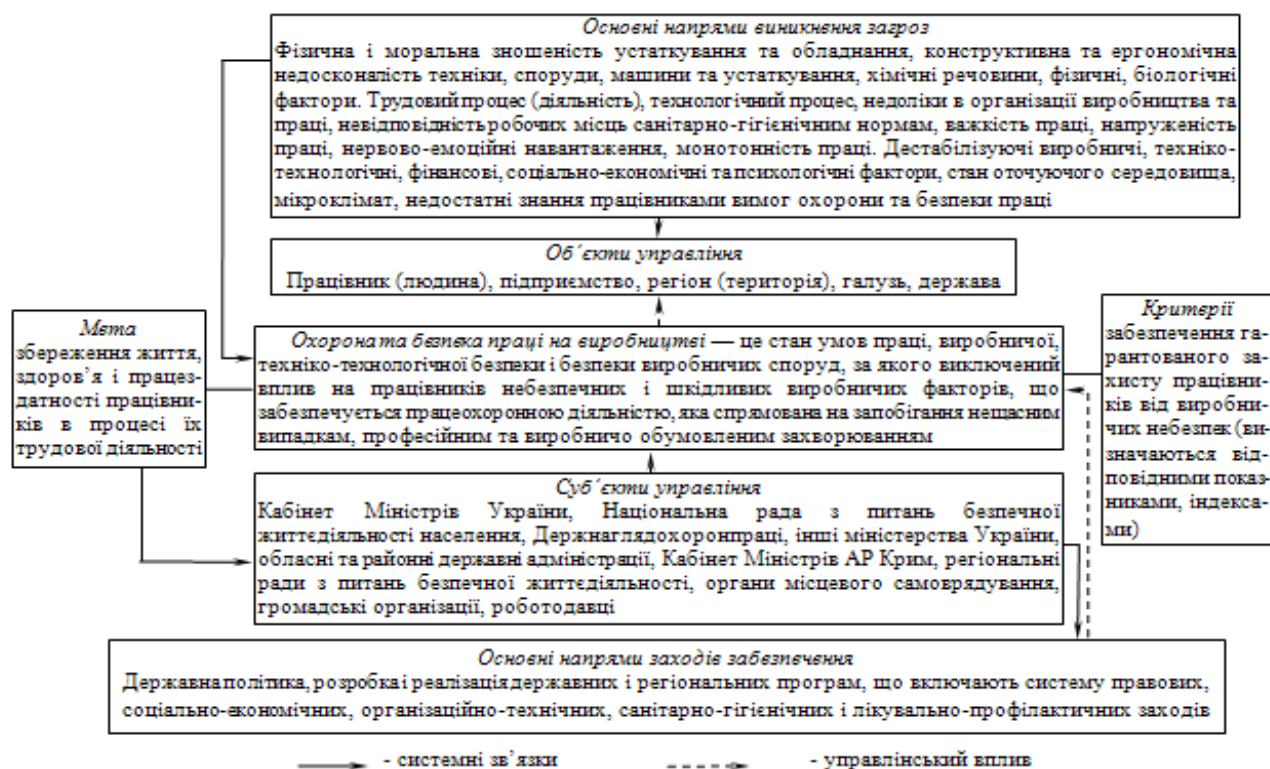

Рис. 4. Концептуальна модель охорони та безпеки праці в системі управління безпекою життєдіяльності.

Вирішення проблем поліпшення управління охороною і безпекою праці працівників нерозривно пов'язане з розвитком економіки, що забезпечується реалізацією і повноцінною діяльністю соціально орієнтованих ринкових механізмів, економічною зацікавленістю роботодавців та керівництва підприємств і організацій в забезпеченні здорових і безпечних умов життєдіяльності.

Висновок. Результати дослідження дозволили розробити концептуальну модель охорони і безпеки праці на виробництві, в якій наводиться конкретизоване визначення, мета, суб'єкти, об'єкти, загрози, критерії та основні напрями забезпечення стану безпеки.

Джерела та література

1. Амоша О.І., Новікова О.Ф., Крот В.І. Регіональне управління охороною праці. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2000. – 244 с.
2. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. / Лушкін В., Торкатюк В., Коржик Б., Ачкасов А., Ніколаєнко Л. – Житомир : Изд-во "Житомир", 2001. – 672 с.
3. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про охорону праці" від 21 листопада 2002 р. №229-IV // Охорона праці. – 2003. – № 1. – С. 3-11.
4. Закон України „Про об'єкти підвищеної небезпеки” від 18 січня 2001 р. №2245-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №15. – С. 73.
5. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 р. №964-IV // Голос України. – 2003. – 22 лип. (№134). – С. 20-21.
6. Захаров В. На зволікання вже немає часу // Охорона праці. – 2004. – №5. – С. 43-44.
7. Коженьовський Л. Управління безпекою // Безпека життєдіяльності. – 2003. – №12. – С. 2-5.
8. Концепція управління охороною праці: Затверджена Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 22.10.2001 р. № 432 // Охорона праці. – 2002. – №3. – С. 5-9.
9. Кирич Н.Б. Безпека життя й охорона праці : Посібник ; За заг. ред. Б. М. Андрушківа. – К. : Б.в., 2000. – 570 с.
10. Лисенко Г. Додержання мінімальних норм соціального забезпечення потерпілих у разі нещасного випадку на виробництві // Охорона праці. – 2002. – №3. – С. 39-42.
11. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посібник. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
12. Оперативні дані про стан виробничого травматизму зі смертельними наслідками за 2003 р. порівняно з 2002 р. // Охорона праці. – 2004. – №2. – С.55.
13. Про створення Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 1993 р. № 733 // Законодавство України про охорону праці (у трьох томах). – К., 1995. – Т. 1. – С. 42-44.

14. Рагозин А.Л. Оценка и картографирование опасности и риска от природных и техноприродных процессов (методика и примеры) // Проблемы безопасности при чрезвычайных ситуациях. – 1993. – Вып. 5. – С. 4-21.
15. Стан охорони праці в Україні // Безпека життєдіяльності. – Черкаси : ЦНТІ. – 2003. – №3(9). – С. 9-11.
16. У Кабінеті Міністрів України – Засідання національної ради // Охорона праці. – 2004. – №4. – С.47.
17. Условия труда в регионе / А. И. Амоша, О. Ф. Новикова, В .С. Рубин и др. – К. : Наук. думка, 1985. – 253 с.

Наумова Л.М.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ СТРАТЕГІЧНОГО АЛЬЯНСУ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

***Анотація.** Статтю присвячено проблемам формування фінансової стратегії інтегрованого аграрно-текстильного виробництва. Розглянуто особливості фінансової діяльності в аграрно-текстильних виробничих об'єднаннях – стратегічних альянсах. Визначено цілі і механізм фінансової діяльності.*

***Анотация.** Статья посвящена проблемам формирования финансовой стратегии интегрированного аграрно-текстильного производства. Рассмотрены особенности финансовой деятельности в аграрно-текстильных производственных объединениях – стратегических альянсах. Определены цели и механизм финансовой деятельности.*

***Summary.** The Article is devoted the problems of shaping the financial strategy integrated agrarian-textile production. Particularities of financial activity is Considered in agrarian-textile production associations - strategic alliances. Purposes and mechanism of financial activity is Determined.*

Постановка проблеми. Вищою ціллю стратегії економічного розвитку виробництва є неухильний підйом його фінансового, науково-технічного і організаційного рівня. Тому реалізація стратегії потребує наявності дієвого механізму ефективного використання фінансових коштів. Економічні процеси у виробничих системах, що склалися в період переходу до ринку, відбуваються в умовах кризової фінансової ситуації і не дають можливості ритмічно здійснювати виробництво продукції, і тим більше, забезпечувати активний ріст економічних показників виробництва. Фінансовий механізм більшості вітчизняних виробництв розвинутий слабо, тому не дає змоги раціонально використовувати ресурси і мінімізувати ризик. Фінансова діяльність підприємств сьогодні знаходиться в умовах компромісу між вимогами до неї і можливістю відповідати цим вимогам.

Необхідність розвитку текстильної промисловості та її сировинної бази, недієздатність існуючого організаційно-економічного механізму функціонування галузі в сьгоднішніх умовах, веде до пошуку нових форм організації виробництва, заснованих на інтеграції між підприємствами аграрного і промислового секторів. Такою прогресивною інтеграційною формою є стратегічний агротекстильний альянс, який являє собою єдиний виробничо-господарчий комплекс, що має мережний характер, складається з текстильних комбінатів, дрібніших текстильних підприємств, сільськогосподарських підприємств, швейних і трикотажних виробництв, науково-дослідницьких, проектно-конструкторських, торговельних та інших підприємств. [1]

Вивчення фінансових відносин для абсолютно нових інтеграційних процесів аграрного і промислового виробництв відкриває широкі можливості для вирішення проблем сільськогосподарських і текстильних виробництв, дозволяє з нових теоретичних і методичних позицій досліджувати процеси і механізми формування сучасного виробництва з певною структурою і моделлю економічного розвитку. Це має також немаловажне значення з точки зору пошуку оптимальних форм управління технологічними, інноваційними і економічними процесами, їх планування і прогнозування.

Аналіз публікацій. Питання формування фінансових відносин в економіці України, окремих галузей і виробництв посідає важливе місце в теоретичних, методологічних і практичних дослідженнях вітчизняних вчених і фахівців. [2, 3, 4, 5] Багатомірність і непередбачуваність зовнішнього середовища підприємств в умовах української економіки, складність виявлення поведінки партнерів і наслідків цих дій спонукає вчених до розробки нових підходів та нових організаційних механізмів побудови фінансових відносин.

Розглядаючи ситуацію вітчизняного аграрно-текстильного виробництва з точки зору пошуку оптимального рішення ефективного використання фінансових ресурсів, слід відмітити відсутність науково-обґрунтованих рішень ефективної фінансової діяльності.

Ціль статті. Цю статтю присвячено проблемам формування фінансової стратегії у інтегрованому аграрно-текстильному виробництві.

Виклад основного матеріалу. Фінанси визначають майбутнє виробництва, його потенціал, формують його життєздатність, забезпечують вартісний рух активів, відображають сукупність відносин, що виникають в процесі функціонування підприємств. Головною метою фінансових відносин є забезпечення виробництва грошовими коштами своєчасно і в достатньому обсязі для здійснення конкретних дій.

Задачі, що постають при побудові фінансових відносин агротекстильного альянсу, у багатьом аналогічні тим, які виникають у техніко-економічних дослідженнях стану виробництв і галузей народного господарства. У найбільш загальному вигляді фінансовий аспект можна виразити тим, що гроші нізвідки не беруться і нікуди безслідно не зникають, доходи одного суб'єкта завжди є витратами іншого. А рух